MULTICONGRESS

II. Uluslararası Multidispliner Çalışmaları Kongresi

4-5 Mayıs 2018, Adana Türkiye

2nd International Congress on Multidisciplinary Studies

4th-5th May 2018, Adana-Turkey

Editörler / Editors

Doç. Dr. Haşim AKÇA

Doç. Dr. Meriç ERASLAN

ÖĞR. Gör. M. Fatih SANSAR

Ankara 2018

Yayın Koordinatörü/ Broadcaste Coordinator• Yaşar HIZ

Genel Yayın Yönetmeni / General Publishing Director • Aydın ŞİMŞEK

Editörler / Edited by • Doç. Dr. Haşim AKÇA & Doç. Dr. Meriç Eraslan & Öğr. Gör. M. Fatih SANSAR

Kapak Tasarım / Cover Design • Esra YILDIZ

İç Tasarım / Interior • M. Fatih SANSAR

Birinci Basım / First Edition• © Mayıs 2018 // May 2018-ANKARA

ISBN:

© copyright

Bu kitabın yayın hakkı Gece Kitaplığı'na aittir.
Kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz, izin almadan hiçbir yolla çoğaltılamaz

Yayıncı / Publisher • Gece Kitaplığı

Gece Kitaplığı Adres /Address:

Elif Sokak (Büyük Sanayi Sitesi), Sütçü Kemal İş Hanı, 7 / 111 İskitler / Ankara, Türkiye

Tel: 0312 384 80 40

GSM: 0505 145 68 68

web: www.gecekitapligi.com

e-mail: gecekitapligi@gmail.com

Baskı & Cilt / Printing &Binding

Bizim Büro Matbaa Sanayi 1. Cadde Sedef Sk. No: 6/1 İskitler - Ankara

Sertifika No: 26649

Anne-Babaların Ödüllendirme ve Cezalandırma Nedenleri, Yöntemleri ve Çocukları Üzerindeki Etkileri

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah Atli - Doç.Dr. Süleyman Nihat Şad - Doç.Dr. Niyazi Özer

ÖZ

Anne-babalar çocuklarının ilk öğretmenleridir ve çoğu anne-baba öğretmenlik görevlerini iyi bir şekilde yerine getirmek ister. Anne-babaların, çocukları için iyi olacağına inandıkları davranışları kazandırmada en çok kullandıkları yöntemlerden biri de istendik davranışlar için ödül ve istenmedik davranışlar için de ceza vermektir. Anne-babaların çocuk yetiştirmede kullandıkları bilinçli ya da bilinçsiz ödüllendirme ve cezalandırma yöntemleri çocukların kişilik özelliklerini ve sosyal gelişimlerini etkilemektedir. Çocuğun kişiliğinin şekillenmesinde anne-babayla kurulan etkileşim önceliklidir. Anne-baba davranışlarının çocukları üzerindeki etkilerini inceleyen araştırmalar, ailelerin çocuklarını nasıl yetiştirmeleri gerektiği konusunda her geçen gün daha fazla baskı hissettikleri ve bu konuda daha fazla bilgiye ihtiyaç duyduklarını göstermektedir. Bu temel gereksinimler çerçevesinde yapılan bu nitel araştırmanın amacı anne-babaların çocuklarına ödül ve ceza verme nedenleri, kullandıkları ödül ve ceza türleri ve bunların etkilerini keşfetmektir. Araştırma verileri 2016-2017 yıllarında Malatya ilinde yaşayan anne-baba (n=29, yaş ort=39.93, s=5.45) ve çocukları (n=29, yaş ort=13.06, s=12.07) ile yarı yapılandırılmış nitel görüşmelerden elde edilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen nitel veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Sonuç olarak ebeveynlerin çocuklarına akademik (okul başarısı, ders çalışma vb) ve sosyal (ağırbaşlılık, kardeşleri ile iyi geçinme vb.) nedenlerden dolayı ödül verdikleri görülmüştür. Ebeveynler, çocuklarının olumlu davranışlarını etkinlik temelli (örn. bilgisayarda oyun oynamasına izin verme), maddi (örn. Yiyecek, kıyafet, teknolojik ürünler satın almak), sosyal (örn. gezi ya da akraba ziyareti), sözlü (örn. tebrik ya da teşekkür etme) ve sözsüz (örn. Öpme ve sarılma) pekiştireçlerle ödüllendirmektedirler. Verilen ödüllerin çocuğun davranışları üzerindeki etkilerinin başında motivasyon artışı ve mutlu hissetme gelmektedir. Ebeveynlerin çocuklarına akademik (düşük okul başarısı, ders çalışmama vb), sosyal (büyüklere saygısızlık, eve geç gelme, yalan söyleme vb.), teknoloji bağımlılığı (telefon, bilgisayar, tablet vb ile uzun zaman geçirme) ve özbakım görevlerini ihmal (kıyafetlerini düzenlememe vb.) gibi nedenlerden dolayı ceza verdikleri görülmüştür. Diğer taraftan ebeveynler, çocuklarının olumsuz davranışlarını maddi (harçlığını kesme, oyuncak almama vb.), etkinlik temelli (dışarı çıkmasını ya da televizyon izlemesini yasaklama vb.), fiziksel (tokat atma vb.), sözel (kızma, bağırma vb.) ve duygusal (küsme, sevgiden yoksun bırakma vb.) gibi yöntemler kullanarak cezalandırmaktadırlar. Yapılan analizler verilen cezaların çocuğun davranışları üzerinde olumsuz davranışın sıklığının azalması ve küsme gibi etkilerin olduğunu göstermektedir. Not: Bu araştırma İnönü Üniversitesi BAP Birimi tarafından SBA-2017-868 nolu " Anne Babaların Çocuklarını Yetiştirmede Kullandıkları Ödül ve Ceza Yöntemlerine Yönelik Bir Anne Baba Eğitim Programının Hazırlanması, Pilot Uygulaması ve Değerlendirilmesi" adlı projesi tarafından desteklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anne-Baba, Ödül, Ceza